

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 2002/2022
04.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца-противтуженог АА из ..., чији су пуномоћници Славиша Мрдаковић, адвокат у ... и Владимир Поповић, адвокат у ..., против туженог-противтужиоца „ПАРТИЗАН“ АД Крагујевац — у стечају, чији је пуномоћник Јасмина Николић, адвокат у ..., ради утврђивања оспореног потраживања, вредност предмета спора 116.392.781,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца-противтуженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда бПж 2942/22 од 19.05.2022. године, у седници већа одржаној 04.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца-противтуженог, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда бПж 2942/22 од 19.05.2022. године.

Образложење

Привредни суд у Краљеву 4П 1124/2017 од 01.12.2021. године, у ставу 1. изреке усвојио је противтужбени захтев туженог-противтужиоца (у даљем тексту тужени), па је утврдио да је без правног дејства према стечајној маси туженог Уговор о приступању дугу од 31.03.2008. године, закључен између привредног друштва „Партизан“ АД Крагујевац, као приступиоца дугу, и АА из ..., као повериоца, у предмету приступање дугу који има Привредно друштво „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац према повериоцу АА из ..., за укупан износ од 8.983.247,60 динара. У ставу 2. изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог (у даљем тексту тужилац) да се утврди као основано његово потраживање према туженом на име исплаћених зарада запосленима у износу од 8.983.247,60 динара. У ставу 3. изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца да се утврди као основано његово потраживање према туженом у укупном износу 78.807.053,00 динара на име улагања у репродукциони циклус (репроматеријал, помоћни материјал, енергенте) за период 2005.-2008. године. У ставу 4. изреке обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.992.432,20 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда бПж 2942/22 од 19.05.2022. године, одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена наведена првостепена пресуда.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремену и дозвољену ревизију је изјавио тужилац, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. ЗПП („Сл.гласник РС“, бр.72/11...18/20) и одлучио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда је донета без битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је утврђење оспореног потраживања у стечајном поступку над туженим, и то потраживања у износу од 8.983.247,60 динара пријављеног по основу Уговора о приступању дугу од 31.08.2018. године и потраживања у износу од 78.807.053,00 динара на име улагања у репродукциони циклус (репроматеријал, помоћни материјал, енергенте) за период 2005.-2008. године. Предмет противтужбеног захтева је утврђење да је без правног дејства према стечајној маси туженог Уговор о приступању дугу од 31.08.2018. године.

Према утврђеном чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, конзорцијум физичких лица (купаца) које је заступао тужилац, купио је Уговором о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције од 21.09.2004. године 70% капитала туженог, а уговор је од стране Агенције за приватизацију, дана 13.05.2008. године, раскинут због неиспуњења уговорних обавеза од стране купца. Према потврди НБС, пословни рачун туженог био је, у периоду од 01.01.2000. до дана отварања стечаја -13.07.2010. године, у блокади укупно 2863 дана (у периоду од 25.03.2003. године до 13.07.2010. године непрекидно). Тужилац је у стечајном поступку над туженим пријавио потраживање по разним основима у укупном износу од 39.764.778,13 динара (од чега је износ од 8.983.247,60 динара пријављен по основу Уговора о приступању дугу од 31.08.2008. године), које је у већем делу оспорено, и потраживање по основу плаћања тужиоца за рачун туженог у разним пословним односима у укупном износу од 76.628.003,48 динара, које је оспорено у целости. Током поступка из исказа сведока и тужиоца је утврђено да је услед блокаде рачуна туженог било нужно да се инвестирање врши преко повезаног лица, привредног друштва „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац, те да је тужилац вршио позајмице привредном друштву „Партизан промет“ ДОО Крагујевац, а „Партизан промет“ ДОО Крагујевац је имало обавезу да те позајмице искористи за плаћање репроматеријала, одређене грађевинске радове, потом подмиривање ликвидности туженог, као и исплату зарада радницима. Из налаза вештака је утврђено да је рачун туженог био у непрекидној блокади од 25.03.2003. године до 13.07.2010. године, у ком периоду се у име и за рачун туженог платни промет, односно робно новчане трансакције, вршио преко рачуна повезаног правног лица „Партизан промет“, у оквиру ког правног лица постоје улагања од стране тужиоца. Такође је утврђено да је између тужиоца и туженог у својству приступиоца дугу закључен Уговор о приступању дугу од 31.03.2008. године, у којем је наведено да привредно друштво „Партизан промет“ ДОО Крагујевац дугује тужиоцу износ од 8.983.247,60 динара, и уговорено да тужени приступа дугу привредног друштва „Партизан промет“ ДОО Крагујевац према тужиоцу у износу од 8.983.247,60 динара, те се тужени обавезао да наведени износ дуга тужиоцу плати уколико главни дужник то не учини. Привредном друштву „Партизан промет“ ДОО Крагујевац, чији је тужени једини оснивач, у стечајном поступку над туженим признато је укупно пријављено потраживање у износу од 11.681.881,77 динара по основу фактура за испоручену робу, исплата зарада и отпремнина. Из налаза и мишљења вештака

економско-финансијске струке утврђен је укупан износ улагања тужиоца у имовину туженог, и то: на име позајмица за ликвидност износ од 12.164.876,60 динара, на име исплате зараде запосленима туженог износ од 21.178.467,15 динара и на име извршених улагања у репродукциони циклус (утврђених на основу налаза и мишљења вештака технолога) у износу од 78.807.053,00 динара (који износ није био предмет уговора о купопродаји друштвеног капитала).

На темељу утврђених чињеница, првостепени суд најпре утврђује да је уговор о приступању дугу закључен у краћем року од 5 година до отварања стечајног поступка, те да је тужиоцу морала бити позната чињеница да је тужени у тренутку закључења уговора о приступању дугу неспособан за плаћање, с обзиром да из изведених доказа јасно произилази да је тужени у периоду од 25.03.2003. године па до 13.07.2010. године, непрекидно био у блокади, а тужилац је у периоду од 2004.-2008. године био већински власник туженог и у периоду од 2006.-2008. године његов законски заступник, као и да је тужиоцу морала бити позната чињеница да се закључењем наведеног уговора оштећују други повериоци, с обзиром да је из исказа тужиоца утврђено да је привредно друштво „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац и основано искључиво како би се вршило плаћање и како би укупно пословање и промет ишао преко тог правног лица, па је на тај начин утврђено да је постојала свест код тужиоца, па и намера да тим радњама као и радњама закључења поменутог уговора оштети друге повериоце, а које су и довеле до блокаде рачуна туженог. Стога, првостепени суд закључује да су испуњени кумулативно потребни услови предвиђени чланом 123. Закона о стечају за побијање правних радњи стечајног дужника и то Уговора о приступању дугу од 31.03.2008. године, те усваја противтужбени захтев и утврђује да је без правног дејства према стечајној маси туженог наведени уговор, док одбија захтев тужиоца да се утврди као основано оспорено потраживање по основу предметног уговора о приступању дугу у износу од 8.983.247,06 динара. У вези са тим истиче да су у конкретном случају по основу предметног новчаног износа били у пословном односу тужилац и „Партизан промет“ ДОО Крагујевац и да враћање позајмљених новчаних износа тужилац може тражити искључиво од зајмопримца „Партизан промет“ ДОО Крагујевац. У погледу преосталог дела тужбеног захтева који за предмет има потраживање у износу од 78.807.053,00 динара на име улагања у репродукциони циклус (репроматеријал, помоћни материјал, енергенте) за период 2005.-2008. године, овај суд прихвата налазе вештака као математички тачне, али закључује да из истих не произилази основаност тужбеног захтева, с обзиром да је тужилац позајмице вршио искључиво привредном друштву „Партизан промет“ ДОО Крагујевац и да своје потраживање може остварити само од тог друштва, имајући у виду и да је тужени сва дуговања према „Партизан промет“ ДОО Крагујевац уредно прокњижио и признао у поступку стечаја. У прилог наведеном истиче да је из налаза вештака утврђено да се пословни однос између туженог и „Партизан промет“ ДОО Крагујевац одвијао двосмерно, те да је целокупно пословање туженог ишло преко „Партизан промет“ ДОО Крагујевац тако што су улазне фактуре репроматеријала, помоћног и режијског материјала као и осталих производних и непроизводних трошкова од стране „Партизан промет“ ДОО Крагујевац префактурисане туженом по истим улазним ценама, а готови производи су од стране туженог стављани у промет тако што је целокупна испорука фактурисана „Партизан промет“ ДОО Крагујевац који је потом испоруку готових производа фактурисао крајњим купцима. Стога закључује да извршеним уплатама

тужиоца привредном друштву „Партизан промет“ ОО Крагујевац, а потом даљим плаћањем извршеним од стране привредног друштва „Партизан промет“ ДОО Крагујевац, за рачун туженог, није заснован непосредан облигационо-правни однос између тужиоца и туженог, па тужилац није могао стећи статус повериоца према туженом само због чињенице да је привредно друштво „Партизан промет“ ДОО Крагујевац спорне новчане износе даље проследио за рачун туженог привредног друштва.

Другостепени суд одбија жалбу тужиоца и потврђује првостепену пресуду прихватајући у свему разлоге првостепеног суда.

Ревидент оспорава примену материјалног права нижестепених судова, наводима да закључењем уговора о приступању дугу нема намерног оштећења поверилаца стечајног дужника, с обзиром да је привредном друштву „Партизан промет“ ДОО Крагујевац у стечајном поступку туженог признато потраживање у већем износу од износа дуга који је предмет уговора о приступању дугу, те да судови нису водили рачуна да је привредно друштво „Партизан промет“ ДОО Крагујевац брисано из регистра услед принудне ликвидације, коју чињеницу је истицао у првостепеном поступку, и да је последица брисања друштва неограничена солидарна одговорност контролног члана туженог као јединог оснивача. За тужиоца је битно да је финансијска средства позајмио „Партизан промету“ ДОО Крагујевац управо како би обезбедио финансијска средства која су туженом била неопходна за пословање. Отуда је приступање дугу од стране туженог предузето искључиво у интересу туженог. Истакнуто је и да за непосредна плаћања тужиоца, која су утврђена налазом и мишљењем вештака, суд закључује да су вршена посредством зависног привредног друштва „Партизан промет“ ДОО Крагујевац, те да није примењена одредба о законској суброгацији у вези са одредбом о испуњењу обавезе од стране дужника или трећег лица. Посебно ревидент наводи да се у погледу односа тужиоца и привредног друштва „Партизан промет“ ДОО Крагујевац ради о привидном односу који крије однос између парничних странака, односно да је „Партизан промет“ ДОО Крагујевац примао уплате у корист туженог и тужилац је стекао право да захтева повраћај датог новца директно од туженог.

Ценећи ревизијске наводе тужиоца, Врховни касациони суд налази да наводи ревизије не стоје. Нижестепени судови су правилно применили материјално право када су усвојили противтужбени захтев и утврдили да је без правног дејства према стечајној маси туженог уговор о приступању дугу од 31.08.2018. године, а одбили захтеве тужиоца да се утврде као основана оспорена потраживања.

У конкретном случају, тужени је доказао испуњеност општих услова побијања правних радњи стечајног дужника из члана 119. Закона о стечају („Сл.гласник РС“ бр.104/2009), али и посебних претпоставки из члана 123. истог закона, којим се остварује правна заштита у случају намерног оштећења поверилаца. Предметни уговор о приступању дугу закључен је у краћем року од 5 година од отварања стечајног поступка. Тужиоцу као тада законском заступнику туженог није могло остати непознато да је тужени у непрекидној блокади, односно да је неспособан за плаћање и

да се закључењем предметног уговора, преузимањем уговорених обавеза од стране туженог, оштећују повериоци туженог.

Према одредби члана 119. став 1. Закона о стечају, правне послове закључене пре отварања стечајног поступка којима се, између осталог, оштећују повериоци, или се поједини повериоци стављају у погоднији положај, може побијати стечајни управник у име стечајног дужника.

Одредбом члана 123. став 1. Закона о стечају, правни посао предузет у последњих пет година пре подношења предлога за покретање стечајног поступка, или после тога, са намером оштећења једног или више поверилаца могу се побијати ако је сауговорач стечајног дужника знао за намеру стечајног дужника. Притом, знање намере се претпоставља ако је сауговорач стечајног дужника знао за намеру стечајног дужника. Знање намере се претпоставља ако је сауговорач стечајног дужника знао да стечајном дужнику прети неспособност плаћања и да се радњом оштећују повериоци.

Према свим околностима случаја очигледно је да је тужени наведени правни посао предузео са намером да оштети повериоце, али и да је оваква намера његовом сауговорачу била позната. Наиме, о намери оштећења поверилаца на страни туженог мора се закључивати у вези положаја у коме се тужени налазио у тренутку закључења побијаног правног посла. У том моменту већински власник туженог је био тужилац, те је закључењем уговора о приступању дугу зависног друштва, тужени доделио тужиоцу (као повериоцу зависног предузећа) статус свога повериоца и тиме намерно оштетио своје повериоце. Према томе, посебно имајући у виду да је потписник за обе уговорне стране било исто лице, овде тужилац, у конкретном случају су несумњиво испуњени услови за претпостављено знање сауговорача о намери оштећења на страни стечајног дужника у смислу члана 123. Закона о стечају, па је правилно усвојен противтужбени захтев и утврђено да је наведени уговор о приступању дугу без правног дејства према стечајној маси туженог и правилно је одбијен захтев тужиоца да се утврди као основано потраживање које је било предмет уговора.

Наводи ревидента да закључењем уговора о приступању дугу нема намерног оштећења поверилаца стечајног дужника, с обзиром да је привредном друштву „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац у стечајном поступку туженог признато потраживање у већем износу од износа дуга који је предмет уговора о приступању дугу, нису од значаја за закључак о разлозима за побијање уговора о приступању дугу.

Надаље, насупрот наводима ревидента правилно је одбијен захтев да се утврди као основано оспорено потраживање на име улагања у репродукциони циклус (репроматеријал, помоћни материјал, енергенте) за период 2005.-2008. године. Извршеним уплатама тужиоца привредном друштву „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац, а потом даљим плаћањем извршеним од стране привредног друштва „Партизан промет“ ДОО Крагујевац за рачун туженог, није заснован непосредан облигационо-правни однос између парничних странака, па тужилац тиме није могао стећи статус повериоца према туженом. Током поступка нису доказана директна давања туженом од стране тужиоца, нити је доказано испуњење услова за законску суброгацију с обзиром да је тужилац у пословном односу био са привредним друштвом

„Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац, а не ради се ни о привидном односу који прикрива уговорни однос између парничних странака јер је доказано постојање уговорног односа између туженог и привредног друштва „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац.

Нису од утицаја ни ревизијски наводи да судови нису водили рачуна да је привредно друштво „Партизан промет“ д.о.о. Крагујевац брисано из регистра услед принудне ликвидације и да је последица брисања друштва неограничена солидарна одговорност контролног члана односно туженог као јединог оснивача. Таква одговорност туженог била би разматрана у ситуацији да је у пријави потраживања наведена као чињенични и правни основ, а таквог чињеничног утврђења нема у конкретном случају.

Према томе, како не стоје за основане разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози на које суд пази по службеној дужности, Врховни касациони суд је на основу процесних овлашћења из члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић